

De Zuid-Holl. Melkrichting
en Broodbakkerij,
Waldorpstraat, b. d. Rijsw. weg.
Aan de Clientèle wordt in herin-
nering gebracht, dat in de maand
December van ieder jaar 16 pct.
wordt terugbetaald over het bedrag
der gekochte Melk en 15 pct. over
dat van het Brood.
DE DIRECTIE.

Abonnementprijs per jaar.

Vrij aan huis of franco per post
binnenland bij vooruitbetaling. f 150
Voor Oost-Indië en het Buitenl. » 250
Afzonderlijke nummers. . . » 0.10

OOST EN WEST

Orgaan der Vereeniging.

Verschijnt alle veertien dagen.

Prijs der advertentiën.

Per regel f 0.10
Dienstaanbiedingen 25 cents per
geheele annonce.

REDACTIE: De 4de Commissie, aan welke de verspreiding van populaire kennis omtrent Oost- en West-Indië is opgedragen.

Mededeelingen of Ingezonden Stukken moeten worden geadresseerd aan den Heer G. E. V. L. VAN ZUYLEN, Voorzitter der Redactiecommissie, 7a Heerengracht, of den Secretaris, Mr. G. VAN SLOOTEN Azn., 43 Conradkade, beiden Den Haag.

Voor de Administratie en Advertentiën wende men zich tot de Uitgevers-Maatschappij „HET GEMEENSCHAPPELIJK BELANG” Haagpoort 4, Den Haag.

Het hoofddoel der Vereeniging is:
Het verspreiden van populaire kennis omtrent onze Indië onder gansch het volk en het bevorderen der welvaart in die gewesten, om zodoende en ook door het verlenen van onderlinge hulp, ware belangstelling en liefde te kweken tusschen Nederland hier en ginds.

De Vereeniging vestigt zooveel mogelijk, zoowel in Europa als in Indië, afdeelingen, die te zamen met het hoofdbestuur dit doel trachten te bereiken. Om lid te worden, kan men zich persoonlijk of per briefkaart aanmelden bij een der afdeelingen of aan het bureau in den Haag Heerengracht 4.

Gewone leden betalen eene contributie van f 1.— tot f 5.—. Zij, die f 5.— en meer 'sjaars, of f 100.— in eens betalen, zijn donateurs. De leden kunnen, zo lang er geene afdeeling in hunne woonplaats is, kiezen bij welke afdeeling zij zich willen aansluiten.

Suriname.

Herhaaldelijk komen personen, die vroeger in Zuid-Afrika werkzaam geweest zijn, met de vraag of het geraden is naar Suriname te gaan. Men gevoelt zich na het vorige leven in Zuid-Afrika hier dikwijls misplaatst op kantoor als anderszins, terwijl de tractementen, die aan pas beginnenden kunnen gegeven worden, dikwijls te laag zijn om daarvan te bestaan, althans niet met een gezin. Daarbij komt dat, al wil men ten opzichte van hen, die door den oorlog getroffen zijn, nog zoo welwillend zijn, niet altijd plaats beschikbaar is. Indien Suriname een toekomst heeft, zoowel door ontwikkeling van den grooten landbouw, ook wat tabak betreft, als door uitbreiding van de goudindustrie en bosch-exploitatie, dan zullen zeker velen, die in Zuid-Afrika werkzaam geweest zijn en gebleken zijn weerstand te kunnen bieden aan ander klimaat, aldaar een toekomst vinden, maar om thans reeds aan te raden er heen te gaan op ruimen schaal — dat zouden wij niet durven. Op den voorgrond moet voor ieder kolonist staan, dat alleen zij kunnen slagen in een nieuw land, die niet vragen spoedig op gemakkelijke wijze hun brood te verdienen, maar die gevoelen, dat groote energie noodig is om zich een positie te verwerven. Vooral zij, die in eenig opzicht een technische opleiding hebben genoten — die een vak kennen — zullen de meeste kans van slagen hebben. Voor het verrichten van werkzaamheden, waarbij alleen hoofd of banden noodig zijn, vindt men in Suriname genoeg arbeids-

krachten, met uitzondering van de krachten, die noodig zijn voor den grooten landbouw. Wat ontbreekt in menig opzicht, is technische opleiding. Wel wordt op dat gebied in de laatste jaren veel gedaan; een ambachtschool is sedert eenige jaren opgericht; aan de werkplaatsen van de koloniale vaartuigen worden smeden opgeleid, doch aan vakmannen is meer-malen gebrek. Voor opzichter op plantages, zou wellicht de voorkeur gegeven worden aan personen, die aan een boomkweekerij zijn werkzaam geweest. Het groote bezwaar bestaat hierin, dat aan bestaande behoefte, dikwijls door een of twee personen kan voldaan worden en men spoedig elkander zou concurrentie aandoen, wanneer een grooter aantal te gelijk of spoedig na elkander aankomt. Aanbeveling zou het daarom verdienen, dat allen, die lust en moed hebben naar Suriname te gaan, zich aan ons bureau aanmelden, opdat wij in staat zijn hun mede te deelen wie gegaan zijn, terwijl wij dan ook — door in relatie te blijven met hen, die vertrokken zijn — langzamerhand meer in staat zouden gesteld worden inlichtingen te geven, die voor kolonisten van belang zouden zijn.

Ten einde reeds nu in staat te zijn eenige inlichtingen te geven, hebben wij aan ons bureau een almanak over Suriname, waarin alles te vinden is omtrent kosten der reis, reisgelegenheden, artikelen van invoer, rechten, die geheven worden, producten van uitvoer, omvang van cultuur op de plantages en beteekenis van goudindustrie, bosch-exploitatie enz. Zij, die niet in staat zijn persoonlijk aan ons bureau inzage te komen nemen, kunnen zich schriftelijk tot ons wenden en wij zijn bereid de inlichtingen te geven, mits zeer bepaald geformuleerd wordt, wat men wenscht te weten. Plaatsing te krijgen reeds in Nederland, is zoo goed als uitgesloten; men zal dus altijd op eigen risico moeten gaan en dan zonder gezin aangezien men zoo min mogelijk gebonden moet zijn om te blijven en het zoeken naar een werkring zeer bemoeilijkt wordt, indien men gehuwd is. Opzichters op plantages zijn ongehuwd voor verrewer het grootste getal, maar bovendien zou een gehuwde met f 600 tractement, geen behoorlijk bestaan hebben. Opzichters op de goudvelden, verdienen in den beginne althans niet zooveel, dat zij een gezin kunnen onderhouden. Verder ga niemand, die niet een tweetal maanden kan bestaan zonder verdienste en dan genoeg heeft om retourpassage te betalen. De kosten per Kon. West-Ind. mail zijn f 200 in de 2e klasse; retourbiljetten kosten f 300, terwijl ook reductie wordt verleend bij terugkeer, al heeft men geen

retourbiljet. Met f 100 's maands kan men rond komen. Is men eenmaal gevestigd, dan zijn de levenskosten waarschijnlijk veel minder.

Onze aandacht viel op eene advertentie in ons blad, waarbij twee Nederlandsche Technici, zich bereid verklaren een reis te doen naar Suriname, om te zien wat aldaar kan gedaan worden. Mochten zij zich aan ons bekend willen maken en mocht het ons blijken, dat beide technici niet alleen in staat zijn goede voorlichters te zijn, maar ook, dat zij tegen vergoeding der kosten van de reis, hun opgedane kennis willen geven ten bate van Suriname en hen, die er een bestaan zouden kunnen vinden, dan zouden wij hunne pogingen gaarne steunen. Veel is er nog te doen; wij denken bijv. aan een fabriek om vruchten te conserveeren, waarvoor zulk een goede gelegenheid zoude zijn; elektrische verlichting van Paramaribo, eene zaak waarop zoo menigmaal de aandacht gevestigd is; bereiding van meel uit bananen enz.

Voor hen, die als boeren kolonisten zouden willen gaan, komt misschien binnen korten tijd gelegenheid, wanneer de werken aan het Saramacca-kanaal gereed zijn, maar ook daarvoor is het noodig, dat betrouwbare mannen de terreinen en toestanden opnemen. Zij, die willen kennis nemen van het rapport der commissie in zake kolonisatie van Europeanen, speciaal met het oog op landbouw, uitgebracht in 1896, kunnen inzage daarvan nemen aan ons bureau.

Door het bovenstaande hebben wij willen te gemoot komen aan den door velen te kennen gegeven wensch, om ons uit te spreken over Suriname. Wij gelooven aan een toekomst, waarvan zij vooral zullen profiteren, die den moed hebben gehad zich te geven aan deze schoone kolonie, maar wij herhalen: niemand zie in deze opmerkingen eene aansporing om te gaan, zonder dat hij in zich zelve de gegevens heeft, om onder moeilijke omstandigheden moed en volharding aan den dag te leggen.

Mededeelingen.

I. Van het Hoofdbestuur.

Convocatie voor de Jaarlijkse Algemeene Vergadering der Vereeniging op Zaterdag 18 Mei, 's namiddags ten 2 ure, in het gebouw der Vereeniging te 's-Gravenhage Heerengracht 4.

AGENDA:

1°. Jaarverslag. Verkiezing van het Dagelijksch Bestuur en van de commissie van onderzoek bedoeld bij art. 22 H. R.

De „jongen” brengt het leitje en wacht op antwoord. Ge ziet het heeft niets gemeen met de kokette briefjes, die 'smorgens te Trianon en te Versailles circuleerden, of met die lompe driehoekig toegevouwen briefjes onzer grootmoeders in het midden dichtgemaakt met geparfumeerd lak, maar zoo'n leitje is praktisch, wat wilt ge meer?

Waarom je het leven moeilijker te maken? Uw Javaansche koetsier draagt een hoofddoek, waaruit zijn „Kondé” (haarwring) te voorschijn komt; zoudt ge hem noodzaken om zich als een Engelsche jockey te laten scheren? Wel neen; gij laat hem zijn hoofddoek behouden en op dien hoofddoek zet gij hem een hoed van ordentelijke grootte, verder moet hij zelf maar weten, hoe hij dien op 't hoofd houdt.

Uwe dienstboden loopen blootvoets; bij feestelijke gelegenheden tooit gij ze met een livrei, maar ze den last aandoen schoenen te dragen? Waartoe is dat noodig? Zij baden zich tweemaal per dag en met hunne bloote voeten hoort men ze niet bij het werken. Is uwe dochter geëngageerd, uw vrouw bevallen: waarvoor is het noodig overal kaartjes of brieven rond te sturen ter bekendmaking? Vlug (behalve in de „beau monde”) eene annonce in de courant geplaatst: „Mej. A is verloofd met den heer X, mijnheer en mevrouw B is heden een zoon of dochter geboren”. Is dat niet voldoende? Waarvoor al die ceremoniën?

Aan zulke ijdelheden verknoot de kolonist zijn geld niet, men kan het zoo veel beter besteden. In de eerste plaats om zijne vrienden waardig

2°. Voorstel om in de tweede alinea van art. 15 van het huishoudelijk reglement der vereeniging in plaats van „sub 1° tot en met 4°” te lezen de woorden „sub 1°, 3° en 4°” en daarop als derde alinea te doen volgen de woorden: „Ter bereiking van het doel sub 2°, van art. IV der Statuten bestaat eene commissie, „missie van opvoeding en onderwijs in „Nederland, wier werkring zich over het „geheele land uitstrekt. Deze commissie is „gevestigd te 's-Gravenhage en financieel met „de afdeeling 's-Gravenhage verbonden. Ge „westelijke en plaatselijke afdeelings-commissie's, die benoemd worden tot bereiking „van het doel sub 2° van art. IV, werken „in overleg met deze centrale commissie. Zoo „lang er in de afdeelingen geen afdeelings- „commissie's gevormd zijn, werken de ge- „heele afdeelingsbesturen als afdeelings- „commissie's.”

3°. Voorstel om aan art. 8 van het huishoudelijk reglement toe te voegen de woorden: „van „de te houden vergaderingen zal steeds tijdig, „en onder opgave van de agenda aan het „hoofdbestuur worden kennis gegeven. De „president der vereeniging heeft het recht, „de vergaderingen bij te wonen,” en in ver- „band hiermede aan art. 16 toe te voegen: „wat de vergaderingen der commissie's betreft, „geldt dezelfde bepaling als bij art. 8 laatste „alinea voor de afdeelingen voorgeschreven.”

4°. Voorstel om in art. 6 van het huishoudelijk reglement als alinea 4 in te voegen de woorden: „Indien aan het hoofdbestuur blijken „mocht, dat eene afdeeling gedurende het „eerste jaar van haar bestaan ter wille van „propaganda en in het belang der vereeni- „ging zich zooveel uitgaven moest getroosten, „dat zij de, in de vorige alinea bedoelde per- „centage niet dan zeer bezwaarlijk missen „kan, zonder in haar bloei te worden ge- „schaad, is het hoofdbestuur bevoegd haar „op haar verzoek, geheel of gedeeltelijk van „die storting gedurende het eerste jaar van „haar bestaan te ontheffen.”

5°. Bespreking van het op de vorige algemeene vergadering aangehouden voorstel strekkende tot aansluiting van de vereeniging bij den Nationalen Vrouwenraad.

6°. Wat verder ter tafel zal worden gebracht.

II. Afdeeling 's-Gravenhage.

In de algemeene vergadering der afdeeling van 16 April is uitgebracht het Jaarverslag over 1900-1901. In dit verslag evenwel is ook een en ander te vinden, dat meer speciaal de geheele vereeniging kan betreffen. Immers was tot voor korten tijd slechts één afdeeling hier te lande werkzaam n.l. die van 's-Gravenhage, welke dan echter weer van de geheele vereeniging niet viel te onderscheiden. Hoewel er dus naar gestreefd werd om dien tijd, waarin de afdeeling als zodanig nog niet kon bestaan, later in het algemeen verslag van het Hoofdbestuur te doen opnemen, was in 't algemeen toch moeilijk de grenslijn te trekken. Onvermeld kon echter blijven de

te ontvangen. De gastvrijheid van den kolonist op Java beschaamt zelfs den Schot en den Arabier. Letterlijk is alles, wat het zijne is, ook het uwe; zijn huis, zijn paarden, zijn tafel, zijn gezin, zijn vrienden, alles is tot uw dienst, voor zoo lang als ge verkiest, voor het gebruik dat ge daarvan maken wilt.

Gij krijgt eene invitatie een dag op het land door te brengen. Aan het station wachten bedienden uwe bevelen af, uw gastheer begroet u, hij is van zijne vrienden vergezeld, die hij uitgenoodigd had om u te verwelkomen; er staan paarden klaar, als gij een galoppade beproeven wilt, of verschillende rijtuigen, als gij aan het laatste de voorkeur geeft. Men zet zich in beweging, men rijdt u langs de gemakkelijkste wegen naar de schilderachtigste plekjes. Daar staat een geïmproviseerde kiosch, de stijlen van boomen vervaardigd, waaraan orchideeën hangen; in het midden een gedekte tafel, — niet het déjeuner, waarop u formeel genoodigd was, maar een eenvoudige lunch vooraf, met fijne Europeesche gerechten. Alleen ontbrak er het brood, tenzij men „brood” noemt, het elastisch, kleverige deeg, dat het mes trotseert en zich aan de tanden vastzet. Daarentegen zijn de wijnen heerlijk: uwe wijnen, wijnen uit uw land, maar fijn, belegen, puik, een ware godendrank en die gij in uw verbazing, o botterik! gedachtenloos opspruip en oneerbiedig verslindt!

De stoet zet zich weder in beweging, weldra bereikt men de woning; op het perron staat een groepje dames. Gij gaat een paar treden op, een harer (de vrouw des huizes) gaat u tegemoet

FEUILLETON.

De Europeesche Samenleving in Indië.

(Uit „Java et ses habitants” par CHAILLY-BERT).

door E. KUNST-HEIJNEMAN.

(Vervolg.)

Het klimaat in de binnenlanden is milder. Van de zee af bereikt men langs steile hellingen het frissche plateau. Buitenzorg is al 300 M. hoog, Bandung 716 M. Garoet 710, Malang 440. De gemiddelde hoogte is 500 M. Op die hoogten heeft de lucht een opwekkend invloed op lichaam en geest. Heel veel stedelingen gaan er jaarlijks heen om een nieuwe dosis gezondheid op te doen en 'savonds als het frisch wordt, als de bedgordijnen opengeschoven, en de dekens, dit onbekende artikel in de benedenlanden, worden uitgespreid, dan vergeten zij weldra hun slapeloze nachten en houden zij zich zonder eenige moeite overtuigd, dat zelfs in Indië het leven waard is, geleefd te worden. Zij houden zich daarvan overtuigd en velen hebben daarin gelijk. Hun leven is niet ontbloot van genoegens. Toch zijn zij niet wereldsch (ik zal aanstonds zeggen waarom niet); zij blijven gaarne thuis onder elkaar en in een nauwen vriendenkring; bijgevolg maken zij het huis zoo gezellig en confortabel mogelijk. Er zijn weinig

huizen met verdiepingen; over heel Java tellen men ze bij tientallen.

Een eenvoudige rez-de-chaussée eenige voeten van den grond, maar hooge, ruime, luchtige, goed verlichte kamers, die bij ons alleen op receptie-uren open zouden staan en die daarginds voor dagelijksch gebruik dienen. Het leven is er wat de Duitschers noemen „gemüthlich”. Op eene enkele uitzondering na, zijn de Hollanders op Java eenvoudig en ongekunsteld. 't Zit in hun aard en het klimaat begunstigt het. Geen plichtplegingen, geen etiquette, waardoor men gevaar loopt er de slaaf van te worden, maar goede familiere gewoonten, waarbij men zich gemakkelijk beweegt. Komt gij bij een voornaam handelsheer in de stad: geen kantoorbediende om uw kaartje af te geven en u binnen te leiden, soms zelfs geen spreekkamer; aan het breede scherm, dat den ingang maskeert, hangt een plakkaat met het opschrift: „Binnen”. Mijnheer X is er en gij treedt binnen. Is mijnheer X uit, dan neemt hij het plakkaat weg of keert het eenvoudig om en dat beteekent voor de bezoekers, dat hij niet thuis is. Overal dezelfde gulle hartelijkheid. Gij legt b.v. een bezoek af bij een vriend. Op het geknars van het rijtuig over het grint, op het gedruisch uwer stappen op de trap komt er een jongen aangelopen; hij biedt u zwijsend een lei en potlood aan en gaat den huisheer onmiddellijk uw naam en uw boodschap overbrengen.

De lei dient, bij gebrek aan een telefoon, om boodschappen over te brengen onder familieleden en bureu.

werkzaamheid van de vierde en vijfde commissie. Hoewel die voorzeker aan de afdeling zeer ten goede kwam, is de positie dezer commissies, die direct met het hoofdbestuur arbeiden, een geheel bijzondere, waardoor zij niet geacht kunnen worden tot eenige afdeling te behoren. De „faits et gestes” van deze commissies zullen dus in 't hoofdbestuurverslag worden vermeld.

Om met de onmiddellijke omgeving te beginnen, bevat het verslag een kort woord over het gebouw der vereeniging, dat toch in de eerste plaats van de afdeling 's Gravenhage het centrum is en zal zijn. Indertijd is tot het huren en inrichten van deze localiteiten slechts schoorvoetend overgegaan en is slechts door een bijzondere transactie het benodigde geld door eene combinatie van personen, die iets voor Oost en West over hadden, verkregen. Deze personen stelden vertrouwen in de zaak en, zooals uit het verslag, aan het afdelingsbestuur door de commissie van beheer uitgebracht, gebleken is, werd dat vertrouwen niet beschaamd. Daar de zaak van het gebouw voor de afdeling 's Gravenhage van het grootste belang is, werd in dankbaarheid gememoreerd, dat het welslagen gedurende het afgelopen jaar uitsluitend te danken is aan de groote toewijding, waarmede de dames van het Bestuur, speciaal mev. ten Bosch, haar tijd en werkracht aan de zaak ten offer brachten.

Tot de commissies overgaande werd vermeld, dat de eerste commissie in de haar aangewezen richting werkzaam bleef en tal van nuttige adviezen aan vertrekkende en komende Indische families en personen heeft kunnen geven. Er werd nog eens gewezen op de omstandigheid, dat deze commissie geheel belangloos een ieder van dienst wil zijn, maar er dan ook ten eerste op gesteld is te vernemen, of en in hoeverre hare adviezen juist zijn gebleken. Zij heeft nu wel talrijke betuigingen van tevredenheid ontvangen, doch vernam nog nimmer het tegendeel. Ook komen bij haar wel aanbevelingen van pensions in, maar tot dusverre heeft nog slechts een enkele uit de ongetwijfeld velen, die onder onaangenaamheden een pensioen verlieten, of in een winkel bedrogen werden, daarvan aan de commissie bericht gegeven. Zij blijft daarop ten eerste aandringen.

De tweede commissie, zoo vervolgt het verslag, is misschien van de eerste drie commissies der afdeling wel degene, die de meeste verantwoordelijkheid draagt en het meest blijvend nut kan stichten. Zij is die, welke voor onderkomen, onderwijs enz. van door ouders in Indië naar het moederland ter opvoeding gezonden kinderen zorg draagt. Zij is met groote behoedzaamheid en ijver met deze taak bezig geweest en heeft tal van kinderen onder de beste zorgen gesteld. In het algemeen wordt haar arbeid ten eerste gewaardeerd en men ziet langzamerhand bij de ouders een merkbaar voorliefde ontstaan voor de raadpleging van deze commissie.

Van de derde commissie wordt vermeld, dat zij met eenigszins gemengde gevoelens op haar werk terugziet. Zij is de bemiddelaarster tusschen hen, die werk en bezigheid zoeken en hen, die naar geschikte krachten omzien; tusschen werkgevers en werknemers. Nu heeft het haar nimmer ontbroken aan aanvragen om in de een of andere betrekking geplaatst te worden. Daarentegen heeft het vaak ongelofelijk veel moeite gekost die aanvragers niet ongetroost te doen weggaan. Het werk was zeker moeielijk, zeker in vele gevallen ondankbaar. Toch kan de commissie naast het vele onaangename, met voldoening terugzien op verscheidene onderhandelingen, die met succes werden beëindigd, en waardoor zij soms geheele huisgezinnen uit kommervolle omstandigheden heeft kunnen redden.

Daar de afzonderlijke kas der afdeling slechts van af 1 Januari 1901 bestaat, viel er niets belangrijks omtrent de geldmiddelen der afdeling op te merken. Wel werd er op gewezen, dat althans in den eerstvolgenden tijd, de inkomsten van de afdeling 's Gravenhage zeker zullen dalen. Zoolang in de overige plaatsen van ons land afdelingen worden opgericht — en dit verblijvend verschijnsel is aan de orde van den dag — zullen deze steeds vele leden van de afdeling 's Gravenhage, onder welke vroeger alle niet bij andere afdelingen aangesloten leden ressorteerden, afnemen en zullen de gecontribueerde sommen niet meer in de Haagsche kas vloeien. Het vertrouwen werd echter uitgesproken, dat dit ruimschoots zal worden genivelleerd door een stage toename van het ledental binnen de gemeente, waartoe, als men let op de nog altijd abnormale verhouding tusschen het aantal menschen met belangen in Indië en het ledental van Oost en West, nog een ruime kans bestaat.

met toegestoken hand, vriendelijk en glimlachend, „Bonjour, monsieur X...” En uw naam uitgesproken met die heldere stem, die hartelijke handdruk, zelfs uw moedertaal het Fransch zoo verrukkelijk geradbraakt, dat alles ontroert u dermate, dat ge u zelf afvraagt welke fée u, onbekende, geworpen heeft in deze omgeving van gulle hartelijkheid en van vriendschap. Bedaard wat vriendje! de hartelijkheid bestaat en de vriendschap kan nog komen, maar wees niet teveel franschman, niemand denkt er aan u te behagen, niemand droomt er van u het hoofd op hol te brengen. Men spreekt u in 't Fransch aan, men toont u een vriendelijk gezicht, men beschouwt dit als een plicht, een plicht der gastvrijheid. Men kwijt zich zoo uitstekend van dien plicht, dat uw ijdelheid geveld wordt en uw hart gevaar loopt. Laat het aan den tijd over; die zal u wel ontnuchteren.

In de stad zoowel als op het land leeft men in overvloed, maar zonder praalvertoon. In Indië leidt men over het geheel een weelderig leven, toch is men in zijne gewoonten heel eenvoudig. Alles is er goedkoop (*) levensmiddelen, bedienden b.v. zijn voor weinig geld te krijgen. Ik ken een familie, die op grooten voet leeft van fl. 1100 's maands, 4 paarden en 18 dienstdieneren op nahoudt. In Europa zou men met datzelfde inkomen in den middelstand leven. Maar de keerzijde van de medaille is dit: alles is zoo goedkoop, dat men meent alles noodig te hebben.

(*) Vertaalerster is 't niet ons met den schrijver. Luxe-artikelen, heerenkleding, damestoilet-artikelen b.v. kosten in Indië wel het dubbele van hetgeen ze hier kosten.

Met eene opwekking aan alle leden der afdeling om in eigen kring voor de vereeniging te propageeren werd het verslag besloten.

Vooraf aan de 's Gravenhage woonachtige leden zij het bestaan van het gebouw der vereeniging, Heerenracht 4, nog eens herinnerd. Er is daar een rustige leeskamer, voorzien van de voornaamste Indische bladen en daarbij het groot gerief van een restauratie, waar men een kopje koffie, maar ook een volledige, door kundige handen toebeide, rijsttafel kan bekomen. Wanneer de leden zulks verlangen, kunnen hun ook Indische schotels worden thuis bezorgd. Voor vergaderingen en samenkomsten, die men nu zoo dikwijls voor veel geld in sombere, holle ruimten moet houden, vestigen wij de aandacht op de gelegenheid, om daarvoor de gezellig ingerichte en comfortabele in elkaar loopende kamers van het gebouw te bekomen. Op het bureau kan men daaromtrent inlichtingen verkrijgen. Het verkort tarief van de restauratie vindt men onder de advertentiën in dit blad opgenomen.

Oprichting der afdeling Amsterdam.

3 Mei werd te Amsterdam eene afdeling opgericht. Op eene daartoe bijeengeroepen samenkomst van leden en belangstellenden werd door den Voorzitter der 4e Commissie het doel en het werken van „Oost en West” uiteengezet, nadat hij eerst hulde had gebracht aan Mr. Smeenge en Jhr. Graafland, die in eene vorige bijeenkomst den grondslag hadden gelegd voor hetgeen men nu van plan was. Op de inleiding volgde bespreking en bracht de heer Gerhard bedenkingen in tegen hetgeen hij dacht de hoofdrichting van „Oost en West” te zijn: een onderlinge bond van bescherming tusschen de Europeanen, die in de koloniën hun bestaan zochten, vonden, of gevonden hadden. Voor dat streven had hij geen sympathie, maar dit zou anders zijn, als hij mocht vernemen, dat het heil en het belang van den landzaat, van den inlander op het werkprogramma der vereeniging stonden. Hij had wel van de ontwikkeling van nijverheid en de bevordering van kunstnijverheid gehoord, maar hij vond deze punten van ondergeschikt belang, tegenover de bescherming en de ontwikkeling van den inlander, waaraan deze zoo groote behoefte heeft, tegenover het herstellen van het kwaad, dat een eeuwenlang despotisch gezag en eene op winstbejag gegronde staatsinrichting in het bijzonder den Javaan had berokend.

Terugkomende op de vorige samenkomst deed hij aan Jhr. Graafland het verwijt, dat deze toen over bijna niets anders, dan over het leger had gesproken. Hij kon zich best begrijpen, dat een officier de belangen van dat leger pleit en hij had er ook niets tegen, dat men daarvoor zorgde, maar er zijn hogere belangen: die van het overheerschte volk!

De inleider repliceerende, dankte den heer Gerhard voor zijne opmerkingen, want zeker kan niets nuttiger zijn voor het doel, dat de vereeniging beoogt, dan juist die vraag, van de beantwoording waarvan de heer G. zijn sympathie voor haar afhankelijk stelde. Hij, de inleider, had er zoo straks op gewezen, dat art. III der statuten wel uitmunte door kortheid, maar niet door fraaien stijl en toen er duidelijk bij gezegd, dat met de woorden „voor hen, die daar verblijven houden” in de eerste plaats de inlanders, tevens de in het land geboren en vast verblijvende Europeanen en ook de overige Oosterlingen worden bedoeld. Bevordering van nijverheid en kunstnijverheid waren aanbevelenswaardige middelen, om meer geld in 't land te brengen en rijkdom, alias hongersnood, te verminderen, maar ook langs anderen weg wil „Oost en West” de belangen der verblijfhouders bevorderen, want — hierop wees de president — in art. III der statuten staat: „bevordering der belangen van allerlei aard” en in 8e van art. IV: „het bevorderen van de belangen der vereeniging (dus ook van wat ze beoogt) bij de bevoegde macht” en dit is geen doode letter, want reeds een paar malen is er uitvoering aan gegeven.

Jhr. Graafland stemde toe, dat hij veel over 't leger had gesproken; daar was hij 't beste in thuis, maar juist in 't leger, waarin 30.000 inlanders zijn, worden deze uit hunne onderdanigheid geheven en door de krijgswet met den Europeaan gelijk gesteld. Hij had echter ook op andere tekortkomsten in Oost-Indië gewezen en wat zijn persoonlijk gevoelens betrof, hij stelde het recht van den inlander in Indië vóór dat van den Europeaan.

Het huis is ruim, de stallen goed voorzien, het personeel talrijk. Het tropische klimaat maakt den mensch indolent; men beweegt zich niet gaarne, zij, die in Europa slechts één dienstbede zouden houden, hebben een „jongen” voor elk gedeelte van den dienst. „Spada” „Spada” men hoort niets als dit geroep. Wil ik een sigaar opsteken „spada”, moet ik een glas water hebben, alweer „spada”. Vergeet niet, dat de waterkaraf vóór me staat en het lucifersdoosje onder mijn bereik is. De „jongen”, die u scheert verlangt, dat een „spada” hem het warme water brengt en aan de pongka trekt. Het woord spada zelf duidt reeds een veelheid van bedienden aan. Het is een samentrekking van siapa ada (wie is daar?) om mij te bedienen. Deze gebruiken zijn van de rijken neergedaald tot de welgestelden — nogmaals zeg ik het met nadruk: niet uit praalvertoon, verre van dien, doch alleen uit gemakzucht. Ik heb mij zoo wat in alle kringen bewegen: ik heb gastvrijheid genoten van groote landheeren en van eenvoudige ambtenaren; bij allen heb ik dezelfde zorg waargenomen voor het veelvleisch comfort. En dat is geen aangenomen gewoonte, die men alleen tegenover een vreemdeling in praktijk brengt; wat wij onvoorbereid doen, gaat ons niet zoo gemakkelijk af, alleen een ingewortelde gewoonte geeft dien takt en die vastheid van hand.

Ziehier b.v. het menu van de lunch bij een ambtenaar, die in de binnenlanden uren ver van de stad woont: kippensoep, gestoofde oesters, gesmoorde kip met champignons, gebraden vleesch, doperwtjes, asperges, confituur, gember, vruchten tot dessert en koffie na.

De heer Gerhard verheugde er zich over, dat hij nadere verklaring had uitgelokt en toen niemand meer het woord vroeg, werd, nadat verscheidene aanwezigen zich als lid hadden doen inschrijven, overgegaan tot de oprichting der afdeling, die ruim 50 leden telt. Als voorloopig bestuur traden op Dr. Fokker, Jhr. Graafland, de heer Kohlbrugge, Mr. Smeenge, de heer A. Zon, Douairière van Renselaar Bowier en mej. M. Sloot.

NIEUWSTIJNINGEN.

Ambachtsonderwijs voor Javanen. — Onder het opschrift „een goede zaak” vinden wij in de Javabode vermeld, dat eenige ontwikkelde inlanders te Djoeja een fonds oprichten, waaruit inlandsche jongens van goeden aanleg naar Europa zullen worden gezonden, om daar grondig een of ander ambacht te leeren en zulks, omdat inlandsche jongens op de in Indië bestaande ambachtsscholen niet worden toegelaten.

Wij zouden 't nog een betere zaak vinden, wanneer de inlanders niet van de ambachtsscholen uitgesloten waren.

De rijstnood wordt erger. — Aan de Kali Baroe te Semarang scholen de uitgehongerden voor de rijstpakhuizen saam, om elkander de enkele korrels, die daar op den grond zijn gevallen, te betwisten. En de „reliefworks” helpen niet afdoende, want velen zijn te uitgehongerd, te verslapt en uitgeput, om te kunnen werken. Er moet nu uitgedeeld worden door liefdadigen en waarlijk geschiedt er reeds veel, waarvoor wij zeer dankbaar zijn. Men denke ook hier te lande nog eens aan ons fondsje „voor den Inlander”.

Wij ontvingen zoeven een belangrijk drukwerk, nl. *La Quinzaine Coloniale*, van 25 April, die een zeer hartelijk stuk bevat over hetgeen zij met die sierlijke nonchalance in de correctie van vreemde talen, welke den Franschen kenmerkt, de „Union Vost en West” belijft te noemen. De redacteur, de ten onzent ook zoo bekende Chailley-Bert, is verheugd over de stichting en de werking van onze vereeniging, „car il montre avec quel soin on se préoccupe aujourd'hui en Hollande à la fois de faciliter l'oeuvre coloniale et d'y intéresser, de la façon la plus intelligente possible, le plus grand nombre de personnes de la métropole”. Het doet ons goed, dit van zoo bevoegde zijde te mogen vernemen.

De doodstraf. Naar aanleiding der treurige zaak van den te Tjimahi gefusilleerden militairen gevangene K. bevat het Bat. Nbl. een artikel tegen de doodstraf van de hand van mr. A. A.

De schrijver twijfelt niet: de rechter was in casu verplicht de doodstraf uit te spreken, omdat ons strafstelsel geen ander middel ter afdoende onschadelijkmaking geeft; de landvoogd was verplicht in casu gratie te weigeren.

„Maar de wetgever — aldus gaat de schrijver voort — mag niet toelaten, dat dit alles langer zoo blijft.

„Ik neem aan dat K. den dood verdiende, ik weet, dat onze tuchthuizen, onze militaire gevangnissen geen inrichtingen zijn, waardoor de maatschappij beveiligd wordt tegen individuen, als ik aannemen wil, dat hij er een was, maar is dit alles waar, dan mag niet langer geduld worden, dat den Indischen rechter geen ander middel ten dienste staat, om in voldoende mate de maatschappij te beveiligen, zoodat hij wel grijpen moet naar de opoffering van een krachtig, misschien, wie zal het zeggen? nog niet geheel verloren menschenleven.

„Ik weet het wel, ik heb niets nieuws gezegd. „Alles wat hier tegen de doodstraf wordt aangevoerd is reeds lange tijden verkondigd. Maar ik achtte mij gedrongen het nog eens te zeggen. Licht dringt het nog eens door tot hen die macht hebben in onzen staat!

„Moge hetgeen op 27 Maart te Tjimahi is geschied, luide spreken tot de harten onzer wetgevers!

„En moge deze terechtstelling een der laatste zijn; welke in Indië in vollen vreedstijd worden voltrokken!”

De Surinaamsche uitlander-verordening is in de Staten van Suriname met 9 tegen 4 stemmen aangenomen. Zooals men weten zal, was het hoofd-doel van deze verordening te beletten, dat de goudconcessies in vreemde handen zouden kunnen overgaan, waarbij men, 't is bijna onnoodig

Het diner was in denzelfden trant. Bij iedereen maaltijd (ik logeerde er drie dagen) Bordeaux Moeselwijnen en Champagne. (*) En dan nog al die verrijnde weelde: waar men ook komt, tot in het hartje van de dessa, zelfs in het geberge, de groote waaiers van geschildeerde palmborden, die echter u door een „boy” met een onbeweeglijke tronie heen en weer worden bewogen, de kommetjes water, met een welriekend citroenblaadje geparfumeerd, waarin de dames met een bijzonder gracieuse handbeweging de topjes harer vingers dompelen om ze over hare lippen heen te strijken. En wat weet ik nog?

Ik ken diep in de binnenlanden, een huis, meer dan een huis, een buitenverblijf, dat 100,000 gulden gekost heeft, met alle luxe en alle mogelijke comfort; waterleiding, electrisch licht, ruime zalen en een galerij versierd met jacht-trofeën; de eigenaar verteert fl. 5000 's maands; niet lang geleden, bij gelegenheid van zijn zilveren bruiloft, noodigde hij 120 personen, die hij loeerde en gedurende drie dagen allerlei amusements verschaft; dit feest kostte hem fl. 30.000. Een andere heeft bij eene dergelijke gelegenheid slechts fl. 10,000 verteerd; hij maakte daarbij zijne excuses, dat er zoo weinig dames op het feest waren. Dat zijn evenwel uitzonderingen. In den regel zijn die feesten van bescheiden omvang. Laat ik het nogmaals zeggen: nergens ziet men praalvertoon, maar overal vindt men „comfort”. (Wordt vervolgd.)

(*) Ik denk dat die ambtenaar ter dege uitgehaald heeft en na het vertrek van den logé die buitensporigheid zal moeten bezuren. (VERT.)

te zeggen, het oog had op 't geen met landen, die hunne minerale rijkdom aan buitenlandsche exploitatie gunnen, pleegt te geschieden. Dat deze verordening vreemdelingen van de Surinaamsche goudplacers zal weren, mag in geen geval het gevolg zijn en kan dat dan ook niet zijn; houders van concessies kunnen ook worden in Suriname gevestigde vennootschappen, die natuurlijk uit vreemdelingen kunnen bestaan. Noodig was echter eerst het ingezetenschap van Suriname te regelen, wat tot dusver verzuimd was. Dit is nu geschied, hoewel na 't aannemen der goudverordening; ingezetenen zijn zij, die hun woonplaats in de kolonie hebben en haar gedurende de voorafgaande achttien maanden in Nederland of een der Nederlandsche koloniën hebben gehad.

In „Onze West” van 10, 13, 17 en 20 April vindt men uitvoerige verslagen van de debatten, bij de behandeling van het ontwerp gevoerd.

Dit blad betreurt om vele redenen de genomen beslissing. Het blad schrijft onder meer: „De aanneming van het ontwerp door de Staten, heeft, naar ons van meer dan eene zijde gebleken is, een hoogst ontmoedigend indruk gemaakt op vreemdelingen, in de kolonie gevestigd.”

In Het Onderwijs van 6 April verdedigt de heer P. Vermeulen, onderwijzer te Djokjakarta, de toelating van inlandsche kinderen tot de Europeesche lagere scholen. Het door velen geopperde bezwaar, dat de kleine inlanders op de Europeesche lagere school de Nederlandsche taal voor de andere leerlingen zouden bederven, wordt door den heer Vermeulen gezinszins gedeeld; die kinderen, allen afkomstig uit gezinnen van Javanen van goeden huize, spreken thuis een taal, die heel wat beschaafder en rijker is dan het brabbelmeisich, eigen aan de meeste zg. Europeesche leerlingen, die andere dan de zg. 1ste openbare lagere scholen bezoeken, en die zich daar in zeer gebrekkig Nederlandsch plegen uit te drukken. In ontwikkeling en bevattelijkheid stelt de schrijver in „Het Onderwijs” dus een Javaansch kind uit een nette omgeving gerust gelijk met een Europeesch kind van goeden huize, terwijl hij het eerste zeker het meerdere acht van het kind, dat thuis Maleisch spreekt. Daarom zal door zijn aanwezigheid op de niet-eerste scholen het peil van het Nederlandsch stellig niet dalen, en evenmin de gang van het onderwijs in het algemeen belemmerd worden.

Het denkbeeld, dat de kleine inlanderzietjes op de school onzedelijkheid zouden invoeren, wordt door den schrijver nog scherper bestreden.

„Maar afgescheiden van alle andere overwegingen, de inlander heeft er recht op, dat zijn zonen toegelaten worden op onze scholen, indien hij oordeelt, dat Europeesch onderwijs noodzakelijk voor hen is. Waarom zou hij er niet even goed recht op hebben, als gij of ik? Hij is toch ook burger van den staat der Nederlanden.

„Misschien, dat de regeering later overal, waar behoefte bestaat, scholen opent voor de kinderen des lands, geschooid op de leer van de bestaande Ambonsche, Depoksche en de te openen Menadosche school. Maar zoolang die scholen niet bestaan, dienen de Europeesche scholen in de behoefte te voorzien.

„De inlandsche leerlingen moeten op die scholen op volkomen gelijken voet staan met de Europeesche, en er niet „enkel geduld worden.”

Iets voor praktische ouders en ondernemende jongemannen. — Het is ons meermalen opgevallen, hoe het aan jongelui, die in Indië kwamen met 't doel om in een handelshuis of cultuur werkzaam te zijn, aan elk begrip van de ware handelspraktijk kon ontbreken. Men had daarvan indertijd merkwaardige staaltjes. De jongens, vaak ook de ouderen, wisten wel 't een en ander, somtijds zelfs veel te veel, van boekhouding en van handelscorrespondentie af, maar in werkelijkheid hadden ze nog nooit iets van de praktijk gezien, stonden overal als katten in een vreemd pakhuis en, hoewel er soms uitstekende krachten onder waren, werden ze onbruikbaar geoordeeld. Men heeft toen in ruimen mate het volontair-systeem toegepast, dat dan ook, wat dit betreft, veel nut stichtte, ofschoon de nadeelen evident bleven. Afdoende was 't echter niet, vooral niet voor de steden, die geen groot handelsverkeer hebben, want 't convenieert nu niet precies een ieder, om zijn jongens op een kantoor in Amsterdam of Rotterdam uit volontairen te sturen. Ook in den Haag was dit altijd een moeielijk punt en daarom bleef er practisch aan de talrijke van den Haag afkomstige aspirant-handelsvorsten veel mankeeren. Zooals het meer gaat, is nu het tot dusver achterlijke den Haag plotseling de handelscentra voorbij gesneeld en is nu in het bezit van een tot dusver alleen in Duitschland en Engeland bekende instelling: een Oeffenings-kantoor, voorloopig gevestigd Regentesselaan 162. Daar wordt men tegelijk practisch en theoretisch gevormd, en leert er — naast 't gewone curriculum van de handelsscholen — copieeren, suikerstaten invullen, vrachtbrieven en cognossemten schrijven, coupons koopen en kan, wanneer men deze inrichting verlaten heeft, direct met het werk waaraan men, waar ook, gezet wordt, aanvangen. Men krijgt er handelsroutine. Dit zal velen van ons, die hunne jongens naar Indië in 't particuliere willen zenden, een aangenaam bericht zijn.

Indische politiek.

Zooals reeds in de aantekening der R. C. op den brief van den heer J. van der Does de Bye werd opgemerkt, heeft de redactie het stuk „Politieke invloed ten behoeve van Nederlandsch-Indië” van Mr. M. C. Piepers opgenomen, omdat haar de hoofdstrekking, het bevorderen der belangen van den Indischen inlander, bij uitnemendheid een nuttig werk voorkwam, terwijl zij in zijn nogal scherpe aanvallen op het werk van kiesverenigingen en het nut van Indische kiesverenigingen in 't bijzonder geen lust tot kwetsen zag, maar veeleer het uitvloeiend, eener innige persoonlijke overtuiging.

Want al deelt schrijver dezes die overtuiging ook al niet ten volle, hij heeft toch gedurende den

tijd, dat hij uit Oost-Indië terug is, genoeg van het zoogenaamde politieke leven gezien, om te verklaren, dat ook hij wel zou wenschen, dat er andere en betere middelen waren om de kiezers voor te lichten en te leiden. Als zoovele anderen, die er eveneens zoo over denken, heeft ook hij dat middel echter niet gevonden en zoolang het er niet is, meent hij, dat wij ons met het minder goede moeten behelpen en dat het juist de plicht is van alle weldenkenden om zich bij de kiesverenigingen aan te sluiten en er de ernstige gebreken te bestrijden, die tot de philippica van Mr. P. aanleiding hebben gegeven.

In zijn opstel gaat deze echter van de stelling uit, dat er bij ons nog altijd eene machtige partij bestaat die, al is het dan ook onder de leuze van vrijen arbeid, de Oost-Indische provinciën ten eigen bate en ten nadeele van den inlander wil blijven exploiteeren. Voor zooverre wij den toestand meenen te kennen, bestaat zulk eene staatkundige partij niet, maar wij geven toe, dat onder hen, die de Indische toestanden kennen er nog velen zijn, die onvoldoende het gevoel hebben, dat er meer recht behoort gedaan te worden aan den landzaat in Oost-Indië om te trachten goed te maken wat van eeuwenlange exploitatie de natuurlijke gevolgen zijn geweest en die derhalve van meening zijn, dat er krachtiger en oprechter moet worden voortgegaan op den weg van verbetering, die ruim een halve eeuw geleden werd ingeslagen.

Uit zijn standpunt wil Mr. P. eene politieke vereniging stichten van mannen, die als „profession de foi” den strijd tegen de planterspartij aangaan. Uit ons standpunt meenen wij, dat de bekeering van hen, die minder billijk denken en voelen geleidelijk door „Oost en West” zal kunnen geschieden en dat daarenboven door de voorlichting van O. en W., ook zij, die nu nauwelijks weten wat er in onze koloniën omgaat, daarin belang zullen gaan stellen en zich bij den rationeelen kolonialen vooruitgang aansluiten. In „Moederland en Koloniën” kan Oost en West, mits de samenwerking goed worde begrepen, eene trouwe helpster vinden en het is dan ook daarom, dat de presidentie het ontstaan dier vereniging met een juichtoon heeft begroet.

Immers zoolang als Oost- en West-Indië nog worden geregeerd van uit het Haagsche Plein en Binnenhof, is het een groot voordeel om in de beide Kamers der Staten-Generaal, in de Volksvertegenwoordiging vooral, mannen te hebben, die Indië kennen en die met hart en ziel, met warmte en overtuiging de belangen bepleiten van de landen en volkeren daarginder, die van hieruit worden geregeerd. Wij hadden zelfs gehoopt, dat nu ze weer uit haar assche verrezzen was, de Oost-Indische kiesvereniging meer invloed zou hebben uitgeoefd op de aanstaande vernieuwing der Tweede Kamer.

Wij erkennen met Mr. P., dat de bemoeienis der Volksvertegenwoordiging in algemeenen zin de wijze van bestuur in O. Indië heeft verbeterd, maar daartegenover staan door haar gepleegde fouten, die in Indië zelf nimmer zouden zijn begaan. Wij herinneren slechts aan de zoogenaamde „geconcentreerde stelling” op Atjeh, die tal van menschenlevens en miljoenen schats heeft gekost en de oorzaak is, dat ook nu, na bijna 30 jaren die ongelukkige Atjeh-oorlog nog niet is geëindigd.

Voor ons bestaat er slechts ééne gezonde manier om Oost-Indië te regeren en dat is: „geleidelijke overbrenging van het Bestuur der Kolonie van Plein en Binnenhof naar Indië zelf”, die dan gepaard moet gaan met maatregelen om den inlander voor te bereiden op deelname aan de regeering.

In afwachting daarvan geven wij de voorkeur aan eenen Kolonialen Raad, boven de door Mr. Van Deventer bedoelde Kamer voor Indië en zouden wij in de eerste plaats wenschen, dat alle Indiërs en vrienden van Indië, hun tegenzin overwinende om zich met politiek te bemoeien, zich aansloten bij de bestaande kiesverenigingen van hunne kleur in Nederland om daár op de keuze der Vertegenwoordigers van het volk directen invloed uit te oefenen; dit zal, geloven wij 't beste middel zijn.

9 Mei 1901. G. E. V. L. VAN ZUYLEN.

INGEZONDEN.
Geachte Voorzitter der Redactie-Commissie!
Onder 't hoofd „Attentie” kwam in het 4de nummer van „Oost en West” de waarschuwing voor, dat de Leden van de gelijknamige Vereniging of hunne contributie met minstens f 0.50 verhoogen, of dit bedrag per postwissel moesten

ADVERTENTIËN.
Assurantie Maatschappij
tegen **Brand** schade
DE NEDERLANDEN van 1845.
Hoofd-Dirctie te 's-Gravenhage:
CAREL HENNY, Directeur.
Mr. J. J. HENNY, Adj.-Directeur.
Kantoren: 's-Gravenhage, Kerkplein, hoek Prinsstraat. — Amsterdam, Sophiaplein. — Rotterdam, Zuidbank 24 (Beursplein). — Breda, Prinsenkade. — Alkmaar, Langestraat. — Rijmegen, Inde-Belouwstraat 8. — Groningen, Akkerhof, hoek Akkerstraat. — Zutphen, IJselkade.
Kapitaal f 4,000,000.00
Verzekering tegen **BRAND-** en **INBRAAK** schade tegen vaste en zeer billijke Premieën, zonder Inleggen of Naletalingen.
Vertegenwoordigd o. a. in alle hoofdplaatsen van Nederlands Oost-Indië en te Paramaribo.
Bij een rustend geneesheer, vroeger op Java gewoond, is gelegenheid tot inwoning op een buiten bij Breda, 't welk uitstekend onderwijs biedt. Zeer geschikt voor kinderen welke dit moeten hebben. Licht aan de tram naar Breda. Liefderlijke verzorging verzekerd. Adres Dr. R. KORTEWEG, Prinsenhage.
English in six months.
Taught by an English Lady. Moderate Terms.
Letters prepaid. C. W. Bur. Oost en West

overmaken, wilden zij zich de verdere toezending van het orgaan verzekerd zien, terwijl daarin tevens het zenden van no. 4 een gunst werd genoemd.

Nu schijnt 't mij toe, dat velen — misschien wel de meesten der Leden — die Lid zijn geworden tegen eene contributie van f 1 per jaar, 't onbillijk zullen vinden, dat zij voor de keuze geplaatst worden om of 50 cents meer te betalen of niets meer van het doen en laten der Vereniging te hooren, zelfs geen convocatiebiljet te ontvangen voor eventueel te houden vergaderingen, te meer, daar deze maatregel genomen wordt in 't loopende jaar, waarvoor de contributie vooruit betaald is. Of ligt het in de bedoeling hen, die geen 50 cents meer willen offeren, voortaan een dergelijke kennisgeving te zenden? Zoo niet, dan wil 't mij voorkomen, dat deze maatregel om de onkosten van 't orgaan te dekken, niet de beste is, en 't gevolg zou kunnen zijn, dat 't Ledental door opzegging op 't daartoe vastgestelde tijdstip sterk zal gaan verminderen, wat mij spijten zou met het oog op de zoo nuttige instelling.

Bij voorbaat mijn dank voor de plaatsing.
Hoogachtend,
Uw Dn.,
J. H. BIJNING.

Dat de heer Bijning zich niet bezorgd maakt! De oproeping voor de algemeene vergaderingen der vereniging en van de afdelingen, zelfs de verslagen dier vergaderingen, zullen worden gezonden ook aan leden der vereniging, die op het lezen van het orgaan den prijs van twee kwartjes niet stellen. Trouwens hun getal zal niet groot zijn. Sedert het verschijnen van 't orgaan treden alle nieuwe leden toe voor eene contributie van f 1.50 of meer. Dit is o. a. bij de oprichting der afdeling Amsterdam gebleken. — In geen geval echter zouden wij er toe kunnen meewerken om de guldens-leden, die — zeer zeker slechts uit onachtzaamheid — tot dusverre verzuimden de kleine bijdrage in de kosten van het blad te voldoen, in een slechtere conditie te plaatsen, dan waarin zij vóór de uitgifte van het orgaan verkeerden.

Aan de redactie-commissie van Oost en West.

In n°. 4 van Uw blad trof ik een aan Uwen voorzitter gericht schrijven aan geteekend Van der Does de Bye, in substantie den, mijns inziens, hoogst aanmatigenden eisch inhoudende dat Uwe redactie aan geen der 1200 leden van O. en W. zou mogen vergunnen in haar orgaan iets te schrijven, waarin de een of andere, niets met die vereniging uitstaande hebbende handeling van een klein getal, een 50tal b. v. harer leden, geoordeeld werd niet tot het gewenschte doel te kunnen leiden. En waarin genoemde heer zich verder veroorlooft het onlangs van mijne hand in dat orgaan verschenen opstel eene *onwaardige verdachtmaking* te noemen. Tegen dezen persoonlijken aanval wensch ik op te komen; daar er van eenige vergissing hierbij wel niet de sprake kan wezen, moet ik dit toch als eene *brutale onwaarheid* aanmerken. In dat geval is noch rechtstreeks noch zijdelings op eenig bepaald persoon geëddeld; ik tart dezoen „verdachtmaker” het tegendeel aan te wijzen.

Er zijn soms menschen, die door innerlijke lasterzucht bezeten, à la Bas Veth uit alles venijn zuigen; niet zelden — men denke slechts aan de „herinneringsneuzen” van Hildebrand — komt het ook voor dat iemand in eenige schets van moreele of maatschappelijke zwakheden of gebreken, zijne eigene neigingen of die van hem welbekende personen duidelijk meent te herkennen en dit hem minder aangenaam andoet — zoo iets kan nu ook wel het geval zijn geweest. Dan pleit dit zeker voor het juiste der schets, maar hare toepassing gaat dan uit van dengene, die de passende schoen aantrekt, niet van den schrijver; en hem dit dan toch openlijk ten laste te leggen is niet dan eene insinuatie.

Het bedoelde opstel was overigens niet in eigenlijken zin van politieke aard; van een wezenlijken strijd op politiek gebied zou ik mij liever in Uw blad hebben onthouden. Ik heb dit nader uiteengezet in een gelijktijdig met Uw vermeld nummer in „De Controleur” gepubliceerd, door mij aan de redactie van dat weekblad gericht brief. En daar zal ik ook verder zulke onderwerpen behandelen.

U voor de plaatsing van het bovenstaande dank zeggende,
's Gravenhage,
9 Mei 1901.

Uw d. d.,
Mr. M. C. PIEPERS.

F. W. VAN EEDEN. †

Is het niet dikwijls eerst bij zijn overlijden, dat wij bemerkten hoe zeer wij aan iemand gehecht waren?

Er zullen er meerderen zijn geweest, die eenigen tijd stil neerzaten na de ontvangst van het doodsbericht van den Heer Frederik Willem van Eeden, oud-secretaris en directeur der musea van de Nederlandsche Maatschappij tot Bevordering van Nijverheid.

De overledene was een zachtmoedig, een fijngevoelig man, een voorbeeld van eenvoud.

Zeker heeft zijn omgang met de natuur er toe bijgedragen dat hem, den degelijken geleerde, iets jong, iets kinderlijks was bijgebleven. Tegenover hem vooral voelde men het een punt van eer zich in te houden en niet door een onbedacht woord te kwetsen.

Een rein en sterk man is heengegaan, onstuimig en geweldig niet, maar hij wakte op en stuwde voort en zijn kracht dringt nog door in het Nederlandsche volk. Zijn trots, het koloniaal Museum, is op weg een trots te worden van velen in den lande. Wie de flora van Haarlem's duinen wil kennen, zal in de geschriften van den botanist van „villa Adoxa” leiding vinden. En men leze „Noorderlicht” om hem te hooren vergelijken en oordeelen over wat hij zag in den vreemde en hem ook van dien kant te eeren als iemand die geestdrift en humor bezat en die sterker was dan de wereld.

Mijn eerbiedigen groet aan Uwe nagedachtenis Heer van Eeden, moge Gij velen een voorbeeld zijn in Uwe liefde tot de menschen en tot de dingen.
L. C. v. P.

Indische grieven.

I.

Steeds was het een groote grief van ons „Blijvers” in Indië, dat zij, die eenmaal hier in het Zomerland fortuin maakten of wel een hoog pensioen verdienden, de z.g. „Trekker” dus, in Nederland alle liefde en dankbaarheid voor Insulindische schenen verloren te hebben, nooit voor de belangen van ons heerlijke en vaak zoo miskende eilandrijk opkwamen, ja zelfs kalm weg toezagen, hoe langzaam doch zeker „de gordel van smaragden” zijn glans verloor.

De Nederlanders weten over 't algemeen een bitter beetje van hunne Koloniën af en de oudgasten deden maar weinig of niets om meerdere kennis over Indië te verspreiden.

Toen hoorden we plotseling, dat er in 't Moederland eene Vereniging „Oost en West” was opgericht en de „Blijvers” verheugden zich zeer. Zij beschouwden 't als een belofte voor de toekomst.

Jammer, vreeselijk jammer, dat van de duizenden oudgasten, in Nederland woonachtig, slechts eenige honderden als lid of donateur toetraden.

Waarom toch zoo onverschillig?

„Oost en West” heeft een reuzentaak te vervullen. Treedt dus toe! „Oost en West” moet de Nederlanders overtuigen, dat hun onafhankelijkheid staat of valt met de Koloniën, dat niet achter de Hollandsche Waterlinie en in de Amsterdamse stelling zal beslist worden of het Koninkrijk der Nederlanden zijn vrije vlag kan blijven ontplooiën, maar hier in de bergen van Java. Steunt haar daarbij! „Oost en West” wil Regeering, volk en vertegenwoordigers voorlichten, waar zij uit onbekendheid met de toestanden dwalen, en dus in botsing komen met een goed staatsbeleid, met rechtvaardigheid en een goed begrepen zelfbehoud.

Moogt ge daarbij achterblijven?

Neen, allen die Indië eenmaal hebben lief gehad en hier zelf hebben gemopperd over de handelingen van het Moederland, zijn thans zedelijk verplicht hun beste krachten aan die heilige zaak te wijden. Zegt het voort, lezers en lezeressen! zegt het voort!

De lijst onzer grieven is helaas! lang, bedroevend lang. Wel doet men het bij U altijd voorkomen, alsof Indië ten onrechte klaagt en of de volbloed Nederlanders, Creolen, Sinjo's en Inlanders hier een hoop beroerde pruttelaars zijn, doch zij, die zoo redeneeren weten er absoluut niets van. De bekende heer R. A. Eekhout heeft in „Het Tijdschrift voor Nijverheid en Landbouw in Neer-Indië” een zeer belangrijk artikel geschreven, dat algemeen en vooral ook door de Volksvertegenwoordiging en de leiders der Poli-

tieke Partijen in Nederland verdient gelezen en overdacht te worden.

Dit artikel:
„de Wijnkoopsbaai op Java en

25 jaren opportunisme voor Ned.-Indië,” is thans door de Maatschappij van Landbouw afzonderlijk uitgegeven en bij Albrecht en Co. te Batavia verkrijgbaar.

Als inlijding voor mijne artikelen, zal ik hier eerst een kort overzicht geven, van het m. i. meest belangrijke gedeelte, in de stille hoop, dat dan zij, die over ons wel en wee moeten beslissen, er nader kennis mee zullen maken en den inhoud rijpelijk zullen overwegen.

De Heer Eekhout schrijft o. a.:

„Dankbaar voor hetgeen er althans verricht is, zullen velen met mij alles behalve voldaan zijn en mij toegeven, dat er nog voor geen duizendste part is gedaan, wat eene vooruitstrevende natie had behooren te verrichten om met behoud van haar handel, landbouw, scheepvaart en nijverheid gelijken tred te doen houden met de geweldige ontwikkeling, welke wij aan alle zijden waarnemen.”

Weet gij wat Chailey Bert, de groote Fransche reiziger, o. a. van 't eiland Sumatra schreef?

„Ieder weet welk eene schat van nog maar steeds rentelooze rijkdommen Sumatra in zich heeft aan mineralen en boschproducten, maar Hollanders wagen er hun kapitaal niet aan en buitenlanders houdt men er opzettelijk buiten. Het Gouvernement is niet machtig genoeg om groote ondernemingen te beschermen en het leger uitbreiden om zich de meerdere opbrengst van land- en mijnbouwondernemingen te verzekeren, schijnt evenmin te kunnen. Jammer! Een enkel land als Sumatra zou, ook zonder uitzuigstelsel voor het moederland een bron van welvaart kunnen zijn.”

Die Franschman heeft het bij het rechte eind en zou precies 't zelfde van Borneo en Celebes hebben kunnen zeggen.

Zou Nederland zijn rijke Bezittingen niet waard wezen?

Indië heeft behoefte aan goed onderwijs voor Europeanen en Inlanders, heeft gebrek aan spoorwegen en havens, sukkel met zijn irrigatiewerken, mist een uitgebreid telegraafnet en kan zich niet krachtig verdedigen. Indië komt niet tot voldoende ontwikkeling. Indo's en Inlanders leven voort in domheid, Pauperisme begint te heerschen. 't Mopperen gaat bij sommigen helaas over in haat. In Holland gaan de zaken ook slecht en ook bij U mort de arbeider tegen het Gezag. En de oplossing van dat alles, ook van het sociale vraagstuk bij U te lande? De Heer Eekhout zal het U zeggen. Tot nog toe handelt Nederland als een domme boer, die een prachtig stuk grond geërfd heeft, maar geen geld wil leenen om landbouwwerktuigen, mest enz. aan te schaffen en daarom, trots die mooie erfenis, armoede blijft lijden, terwijl zijn grond achteruitgaat.

Alle groote mogendheden hongeren naar Koloniaal bezit. Zij begrijpen, dat de economische toestanden in Europa dit bezit beslist noodzakelijk maken en Nederland, dat niets meer te veroveren heeft, dat nog steeds de tweede Koloniale Mogendheid der Wereld is, heeft alleen maar wat meer energie van noode om miljarden te verdienen en het pauperisme van blanke bij U en bruine hier te bezweren.

Tot nog toe wil het Gouvernement alles bekostigen uit de gewone inkomsten van den staat. Daar zit 'm de knoop.

Daaraan is de trage vooruitgang in zake aanleg van spoorwegen te wijten, daarom is onze Indische kust bij alle scheepskapiteins berucht, daarom hebben wij geen flinke havens en kwijnen handel en particuliere nijverheid, daarom hooren we periodiek van hongersnood op Java (irrigatie), daarom is het onderwijs zoo slecht en heeft 't bruine kind geen toekomst, daarom mopperen de Indo's en pur sangs om hun „kletsstafels” en mopperen ook de Inlanders in de kampong, daarom zou Holland Indië wel eens kunnen verliezen en dan zelf ook ten gronde gaan. Laten allen, die Indië kennen, de handen in een slaan om die débacle te voorkomen. Ge zijt het verplicht aan Indië, Nederland en Oranje. In een volgend artikel zullen we aan de hand van den Heer Eekhout, eens nagaan wat er al zoo gedaan moet worden.

Bandoeng 15 Maart 1901. SI ANGE.

(Wordt vervolgd).

Vleeschhouwerij
W. L. DE ZWAAN,
56 Zoutmanstraat 56, Den Haag.
Beveelt zich beleefd aan voor de levering van
uitsluitend prima kwaliteit
RUND, KALFS en LAMSVLEESCH
tegen concurrerende prijzen.

Gebr. TEN HOUTEN,
UTRECHT, DEN HAAG.
Compleete
Meubeleering.
SPECIALITEIT IN
Slaapkamer-
Artikelen.
Soliede bewerking. Zeer billijke prijzen.

J. H. v. Koessen,
KLEEDERMAKER,
Luthersche Burgwal 19, Den Haag.
Steeds voorradig een nieuwe sortering
Nouveauté's stoffen waarvan de goederen tegen de navolgende prijzen geleverd worden:
Gekleed costuum van af f 34^{tot} f 56
Jaquet „ „ „ 28 „ 46
Veston „ „ „ 22 „ 42
Demi-Saisons „ „ „ 16 „ 30
Winterjassen „ „ „ 20 „ 56
Goed passende coupe en solide bewerking.

C. J. v. d. MEER,
Waldeck-Pyrmontkade 11, 11a, 13,
DEN HAAG.
HANDEL
in Wijnen, Binnen- en Buitenlandsche Bieren, Minerale en Medicinale Bronwateren en Gedistilleerd.
SPECIALITEIT
in Bordeaux-, Bourgogne-, Port-, Rijn- en Moezelwijnen.
Champagne en Cognac.

ERNEST CASSUTO
Tandarts,
PIETER BOTHSTRAAT No. 1,
BEZUIDENHOUT,
Den Haag.
SPREEKUR dagelijks van 1 tot 5.

Voor repatrieerende families met gezin, is **KAMPEN** als woonpl. bijzonder aanbevelenswaardig voor opvoeding en onderwijs.
Gelegenheid voor Studie, veelzijdig, goedkoop, rustig en uitnemend.
Het verblijf in Kampen bekend als aangenaam en gezellig.
Door onvoorz. vertrek naar Indië is met 1 Juni of 1 Juli a.s. overtenemen van den tegenw. bewoner (celibatair) behalve de huur tot 1 Mei 1902, ook tevens de geheel nieuwe en fraaie installatie en stoffeering van het slechts sedert 1 Mei j.l. betrokken **fraaie bovenhuis**, modern en comf. inger., groot 7 à 8 vertr. afz. opg. erkeruitb. en gezellig gelegen in 't centrum der stad, tegenover groot plein met fraai uitzicht.
Voor ernstig reflect. **persoonlijk** bezoek gewenscht met bericht vooraf a/h. **bemiddelingsbureau** te **KAMPEN o/d. Plantage 164.**

Haagsche Assurantie-Compagnie
voor Brand enz. van 1805.
te 's Gravenhage.
Kantoor Z. O. Buitensingel 245 b/h. Bezuidenh.
Directeuren:
W. F. MASTENBROEK en **C. W. VERSTEGE.**
Commissarissen:
Mr. W. K. F. P. Graaf van BYLANDT.
Mr. J. G. GLEICHMAN.
A. J. H. VAN KAPPEN.

E. J. F. VAN DISSEL & ZONEN,
EINDHOVEN.
FABRIEK van
LINNEN TAFELGOEDEREN enz. enz.
Inrichting voor het maken, borduren en festoneeren.
SPOEDIGE AFLEVERING.
PRIJSCOURANTEN alsmede ruime keuze van **STALEN en MODELLEN**, worden op aanvraag franco toegezonden.
AGENTESSEN GEVRAAGD met relatiën onder den gegoeden stand.

AU BON MARCHÉ - MODES.

Dames- en Kinderhoeden,
Voiles, Tulle, Linten, Bloemen, Veeren.
Wagenstraat 58, Den Haag.

Magazijn "HET ANKER"

Veenestraat 49, Den Haag.

Indische Uitrustingen
voor DAMES en HEEREN.
in alle Prijzen.

Administratie-Kantoor „Insulinde“
Volgestort Kapitaal f 100.000.—
Prinsengracht 1087, Amsterdam.

Belast zich met: Het Administreeren en in bewaring nemen van fondsen en andere geldswaardige papieren. Het administreeren van alle roerende en onroerende goederen. Het koopen en verkoopen van Effecten en het uitvoeren van alle Beurszaken. Het geven van rentevergoeding in Rekening-Courant. Het nemen van gelden à deposito en het nemen en geven van gelden op prolongatie. Het wisselen van vreemd bankpapier en muntspieciën. Het verzilveren van coupons. Het syndicateeren en emiteeren van solide Maatschappijen.

Telegram-Adres: INSULA. De Directie.
A. C. ENGELBERTS. J. SCHEUER.
Correspondent voor 's-Gravenhage:
K. J. THOMAS, K. Emmakade 99.

HAAGSCHE MUZIEK-HANDEL **ENDERLÉ en OOSTERVEEN**
HOFSPUI N°97. HOFSPUI N°97.

G. KERNER & Co.

PRIJSCOURANT
GRATIS en FRANCO.

OOST EN WEST.

RESTAURANT
open voor de leden der Vereeniging en hunne genoodigden op
iederden dag der week van 10 ure v.m. tot 7 ure 's avonds.
Des Zondags van 12 tot 3 ure n.m.

TARIEF.

A. INDISCHE TAFEL.

Spijzen naar eigen keuze.

Ajam besengek (heele kip) f 2.50	f 3.—	Ajam panggang (heele kip) f 2.—	f 2.50
Ajam goreng assem id. " 2.—	" 2.50	Ajam oppor id. " 2.25	" 2.75
		Kimblo van een heele kip " 2.25	" 2.75

Voldoende voor twee of drie personen.

Kerry laksas f 0.75	f 0.90	Sesate goreng f 0.60	f 0.60
12 stuks sesate toesok " 0.70		Dengdeng ragi " 1.—	f 1.25
12 " " babi " 0.70		Rawon " 1.—	" 1.—
Abon-Abon " 0.90		Bamie " 1.—	" 1.25
Lodeh " 0.60	" 0.75	Sajor assem " 0.40	
Tomies Kool " 0.40	" 0.50	Sajor menir " 0.40	
id. Snijboonen " 0.50		Piendang sranie " 0.65	
Sroendeng " 0.80	" 1.—	id. Ketjap " 0.75	
Nassi Koening " 1.—		Koebertoe " 0.80	
id. goreng " 1.25		Frikadel djawa " 0.60	
Gewone rijst " 0.60		Dendeng goreng " 0.65	
Besengek van kalfsvleesch " 1.25		Pojah " 0.50	
Sambal oedang " 0.50	" 0.55	Sambal telor " 0.50	
id. ati " 0.50		id. badjak " 0.35	
id. petis " 0.35		id. oelek " 0.15	
id. dengdeng " 0.60		id. goreng daging " 0.65	
Djanganen " 0.50	" 0.75	Ketoeat met toebehooren voor zes personen " 8.—	

Per portie voor één persoon.

Kalfsgehakt f 0.20	Serikaja per kopje f 0.10
Bamie " 0.50	Spekkoek " 0.25
Garualen croquetjes " 0.20	Kwee Talem " 0.25

Indisch gebak voor 3 à 4 personen.

Kwee ongol-ongol f 1.—	Kwee talem f 0.75
Kwee idjoe-idjoe " 0.75	Kwee wadjik " 1.50
Ketan met goela djawa " 1.10	Klepon " 0.75

Gewoon Diné.

Per persoon f 1.50
Uit rijst, sajor en één sambal.

(plat du jour) rijst, sajor, een vleeschgerecht en sambal goreng f 0.80.

N.B. De volledige rijstafel moet vooraf besteld worden. Behalve het «plat du jour» en het «per portie voor één persoon» genoteerde wordt alles op bestelling ook aan huis gezonden, tegen bijbetaling van bezorgloon.

Gebr. TEN HOUTEN
Lange Houtstraat 4. Teleph. No. 926.
Slaapkamer-Ameublementen.
ENGELSCH LEDIKANTEN.
BEDDEN, DEKENS, MATRASSEN enz.
GEGARNEERDE WIEGEN en KINDER LEDIKANTEN.
Ledikanten voor Indië.
Behangerij. Stoffeerderij.

L. LANGE,
23 Wagenstraat, 's-Gravenhage,
TELEPHOON N° 659.
Sigaren in alle soorten en prijzen.
Doelmatige verpakking voor de tropen.
Specialiteit voor Export.

Meubelfabriek, Behangerij, Stoffeerderij, Beddenmakerij,
Gebr. ROOS,
Roggestraat 4 en 12, Arnhem,
Intercom. Telefoon 242.
Speciale inrichting voor geheele meubeleering van Huizen en Villa's.
Extra gunstige voorwaarden voor verhuring van Gemeubileerde Villa's en Woonhuizen.
Begroting en Prijscourant Kosteloos.
Franco verzending door geheel Nederland.
Enorme Keuze. Soliede Bediening. Goedkoopste Prijzen.

JOH. H. HOPMAN,
MAGAZIJN ter MEUBELEERING
3 PRINSESTRAAT 3, Den Haag
over het Postkantoor.
COMPLETE MEUBELEERING van huizen en enkele vertrekken.
Modern en in stijl.
Eenvoudig en rijk bewerkt. Doch solide.

E. OSSE,
Paralelweg 119, Den Haag.
Is een solied adres voor
Verhuizingen
voor binnen en buitenland
onder garantie.

Pension Ginneken.
Zeer gunstig gelegen in de onmiddellijke nabijheid van het Mastbosch en aan de Paardetram naar Breda.
JEANNE BONTHUIS.

Bij ALBRECHT en Co. te Batavia, verschijnt om de veertien dagen de
BANDERA WOLANDA
Geillustreerd Tijdschrift voor Inlanders en Amboineezen.
Oplaaq reeds meer dan 7000 exempl.
Hoofdredacteur: CLOCKENER BOUSSON, 1e Luit. 6e Reg. Inf. te Breda.
Zeer geschikte lectuur voor hen, die met behulp van een woordenboek de Maleische taal willen aanleren. Abonnementsprijs f 0.80 per drie maanden, f 1.50 per halfjaar en f 2.50 per jaar tegen vooruitbetaling.
Men abonneere zich bij den Agent voor Nederland:
„De Haagsche Uitgevers-Maatschappij Het Gemeenschappelijk Belang“,
HAAGPOORT 4, DEN HAAG.

Stoomvaart-Maatschappij
„ROTTERDAMSCH LLOYD“
Maidienst tusschen Rotterdam en Nederlandsch-Indië
in verbinding met de diensten der
Koninklijke Paketvaart-Maatschappij

	van Rotterdam.	van Marseille.	te Port-Said.	te Padang.	te Batavia.
Gedé	1 Juni	13 Juni	18 Juni	7 Juli	9 Juli
Oengaran	15 "	27 "	2 Juli	21 "	23 "
Sindoro	29 "	11 Juli	16 "	4 Aug.	6 Aug.
Merapi	13 Juli	25 "	30 "	18 "	20 "
Salak	27 "	8 Aug.	13 Aug.	1 Sept.	3 Sept.
Lawoe	10 Aug.	22 "	27 "	15 "	17 "
Ardjoeno	24 "	5 Sept.	10 Sept.	29 "	1 Oct.
Soembing	7 Sept.	19 "	24 "	13 Oct.	15 "

* Dubbel schroefstoomschip.
EXTRA AFVAART:
Direct naar ATJEH, PADANG en JAVA 22 Mei SS. „Bogor“,
De Agenten, Ruys & Co., Rotterdam en Amsterdam.
Courier dit Dubekart & Co., 's-Hage, Anna Paulownastraat 1 d.

Indische Verlofgangers en Repatrieerenden.
Door eene Indische familie wordt, tegen billijken prijs, ter overneming aangeboden:
een zoo goed als nieuwe, Compleete, Moderne Inboedel,
desverkiezende ook de huur eener bovenwoning.
Te bevragen en te bezichtigen, na voorafgaande kennisgeving, in de
Iste v. d. Boschstraat 89, Den Haag.

Gaat nergens anders dan bij **Toko Padang**
daar koopt U de goedkoopste artikelen voor de
Rijsttafel.
Aanbevelend, **J. Vleeschdrager,**
ZOUTMANSTRAAT 16a, DEN HAAG.
Bestellingen buiten de stad worden zoo spoedig mogelijk franco geleverd.
EMBALAGE VRIJ.

Fabriek „SIMANALAGI“ Den Haag.
KEPPLERSTRAAT 138-144.
Ingrediënten voor de INDISCHE RIJSTAFEL, als:
Samballans, Boemboc's, Atjars, Manisans, diverse Kruiden,
Visch-Artikelen, diverse Keuken-gereedschappen.
Prima HOLLANDSCHE TAFELZUREN, Likeur «LALIDJIWO»
Diverse LIMONADE-SIROPEN.

Coöperatieve Vereeniging „DE WEKKER“
DEN HAAG.
Reform-Kleeding en Huisarbeid.
JAPANSCH BLOEMEN-ARRANGEURS
50 en 70 cts.

Stoomvaart-Maatschappij
„Nederland“.
MAILDIENST tusschen Amsterdam en Nederl.-Indië.
IN VERBINDING MET DE DIENSTEN DER
KONINKL. PAKETVAART-MAATSCHAPPIJ.

	van Amsterdam	van Genua	te Port-Said	te Padang	te Batavia
† Prinses Sophie	25 Mei	6 Juni	11 Juni	30 "	2 Juli
† Koningin Wilhelmina	8 Juni	20 "	25 "	14 Juli	16 "
† Koningin Regentes	22 "	4 Juli	9 Juli	28 "	30 "
† Prinses Amalia	6 Juli	18 "	23 "	11 Aug.	13 Aug.
† Koning Willem III	20 "	1 Aug.	6 Aug.	25 "	27 "
† Prins Hendrik	3 Aug.	15 "	20 "	8 Sept.	10 Sept.
† Koning Willem II	17 "	29 "	3 Sept.	22 "	24 "
† Koning Willem I	31 "	12 Sept.	17 "	6 Oct.	8 Oct.

EXTRA AFVAARTEN.
Direct naar Padang en Java (ook Tjilatjap): † **Flores, 5 Juni.**
Adres voor **LADING** en **PAKETTEN:**
Te Amsterdam: VRACHTBUREAU STOOMVAART-MAATSCHAPPIJ „NEDERLAND“ (Handelskade).
Te Rotterdam: KUYPER, VAN DAM & SMEER voor de schepen, gemerkt * HUDIG & BLOKHUYZEN voor die, gemerkt †.
Adres voor **passage:** Afdeling **Passagiersdienst,** Prins Hendrikkade 160, te Amsterdam en bij hare Agenten te 's-Hage, CRANS & Co., Celebesstraat 40.
N.B. De vaartbeurten der schepen kunnen gewijzigd worden.

De 's-Gravenhagische Boek- en Handelsdrukkerij voorheen Gebr. Giunta d'Albani.